

Prædiken af Morten Munch
22. s. e. tr. 27. okt. 2013
Tekst: Matt 18,21-35

FRIHEDEN I AT TILGIVE

Store og svære ord

Dagens tekst tager sit udgangspunkt i et spørgsmål om, hvor mange gange vi skal tilgive. Derfor har jeg taget en lommeregner med, i tilfælde af at vi skulle få brug for den.

Jesu ord tager os dybt ind i hjertet af den kristne tro med de store emner om tilgivelse og forsoning.

Det er positive og opløftende ord. En verden uden dem ville være skræmmende.

Men det er også svære ord, når de skal omsættes til handling i det konkrete og hverdagsnære liv.

Vi kender fra os selv, hvor vanskeligt det kan være at tilgive, når vi er blevet såret. Mellemmenneskelige relationer kan blive komplicerede og forviklede.

Mon børnene i kirken kan se, hvad jeg har her? (høretelefoner). Når jeg en gang imellem brugerøretelefoner, så undrer det mig hver gang, hvordan ledningerne kan blive så indviklet i hinanden ved bare at ligge stille i lommen. - Sådan kan vore relationer også filtreres ind i hinanden.

Jesu ord om tilgivelse er en hjælp til at få løst op i indviklede og fastlåste relationer og hjælpe os til frihed.

Det er ikke kun relevant på det personlige plan, men også på det samfundsmæssige plan. Medierne er fyldt med eksempler på, hvordan krænkede følelser, bitterhed og mistænksomhed kan forplante sig til et helt samfund og føre til fx racekonflikter og borgerkrige.

Når en voldsspiral er sat i gang, kan den være svær at standse – det har vi også set i de danske gader i den senere tids bandekrige.

Ingen fremtid uden tilgivelse

Biskop Desmond Tutu, der er kendt for sit arbejde med sandhedskommisionen i Sydafrika efter apartheid, siger:

‘Der er ingen fremtid uden tilgivelse’.

Vrede kan være en berettiget reaktion på uret, men den vrede, der sætter sig fast som bitterhed og uforsonlighed, udretter kun én ting:

At kaste os tilbage på fortiden og binde os til den.

Når vi er uforsonlige, rammer det ikke kun andre, men også os selv som en boomerang. Vi mister vor egen frihed.

Utilgivelighed påvirker os dybere, end vi tror – på både psyke og krop.

Nogle gange er det os selv, vi ikke kan tilgive – vi kan vende vreden indad i selvdestruktion. Også dér gælder det, at den eneste nøgle ud af fortidens fængsel er tilgivelsen. Den åbner op for en ny begyndelse – og det er lige præcis, hvad Jesus er kommet for at give os:

En ny begyndelse – ikke forstået som en enkelt chance mere, men som en hel fremtid af nye begyndelser, i hvert nyt øjeblik.

Jesus brugte selv tilgivelsens frisættende nøgle flittigt, når mennesker gjorde ham uret: ‘Tilgiv dem, for de ved ikke, hvad de gør’, lød hans ord til bødlerne.

Derfor var Jesus et frit menneske, trods alle uretfærdighederne imod ham – familiens mistillid, vennernes svigt, fjendernes hån og slag.

Apostlen Peter er forundret over den kærlighed, han ser og hører hos sin mester. Det er som om, han indånder duften af en ny og eksotisk ret, han ikke har smagt før.

Jesus dufter anderledes end samtidens rabbinere, der sagde, at man skulle tilgive den samme synd op til 3 gange.

Peter fornemmer, at Jesus sprænger de overleverede rammer. Men Peter vil gerne have et regelsæt at holde sig til. Han foreslår, at man skal tilgive op til 7 gange, og har vel opfattet sit forslag som rimelig storsindet.

Jesu svar kan oversættes på to måder, enten at vi skal tilgive 77 gange (som i den nye oversættelse; egl. $70+7$), eller 70×7 gange (som i den gamle oversættelse).

Den grænseløse tilgivelse

Den sproglige uklarhed rummer en fristelse til at gå ind i en diskussion om tal, men den efterfølgende lignelse siger tydeligt i fortællingens form, at der ikke findes nogen øvre grænse for *Guds* tilgivelse og derfor heller ikke skal være nogen grænse for *vores* tilgivelse.

En forklaring på de 77 gange skal antagelig findes i en beretning i Gammel Testamente. Her hører vi om en person ved navn Lemek, der var så optændt af vrede over en begået uret, at han svor, at han ville hævne uretten 77 gange.

Syv er fuldkommenhedens tal – Lemeks hævnthørst var med andre ord uuds lukkelig og havde ingen øvre grænse.

Jesus vender det rundt. Det er ikke hævnen, der skal forstørres til det uendelige, men tilgivelsen.

Jesus siger til Peter og til os alle, at vi skal lægge lommeregneren væk og helt holde op med at tælle.

Guds tilgivelse er ikke en engangsbegivenhed, men en væremåde.

Mange foreninger definerer sig ved hjælp af ordene 'uden grænser', fx læger uden grænser, ingeniører uden grænser, seniorer uden grænser, og der er mange flere.

Jesus har søsat en bevægelse i verden, der handler om 'tilgivelse uden grænser'.

Det betyder ikke, at der ikke nogle gange må sættes grænser for menneskers adfærd. Gentagen krænkelse må nogle gange reduceres ved, at vi tager nogle forholdsregler og sætter grænser.

Tilgivelse er ikke at lukke det blinde øje for ondskab i verden. Tilgivelse og konstruktive forsøg på at reducere det onde må gå hånd i hånd.

Den store gældssanering

De første vers i evangelieteksten om at tilgive, ikke 7 men 77 gange, giver *princippet* om den grænseløse barmhjertighed. Den efterfølgende historie om den gældsatte tjener sætter *farver på*, så det kan komme ind under huden på os.

En mand skylder et meget stort beløb, som han får eftergivet. Men da en af hans egne skyldnere ikke kan tilbagebetale et langt mindre beløb, er han nådesløs.

Det beløb, han ikke ville eftergive, svarer til 100 dagslønninger; et pænt beløb, men dog til at håndtere. Det beløb, han selv kort forinden havde fået eftergivet, svarer til, 60 millioner dagslønninger.

(Det er mere end den samlede skatteopkrævning på det her tidspunkt i hele Judæa, Galilæa, Samaria og to andre naboprovinser, ifølge historikeren Josefus. Og det skulle betales af en enkelt mand).

Det er en gældssanering af dimensioner. Tilhørerne må have været chokerede. Jesu lignelse bæres af kontrasten mellem Guds grænseløse storsindethed og vores smålige regnestykker.

Som den gældbundne tjener vil vi gerne anvende Gudsrigets store og uendelige kugleramme, når vi selv har brug for tilgivelse, men så snart vi skal tilgive andre, finder vi vores egen lille kugleramme frem.

Den går ikke, siger Jesus i dagens lignelse. Som vi beder i fadervor:
Forlad os vor skyld, som også vi forlader vore skyldnere.

Vores relation til Gud og til medmennesket hænger sammen og kan ikke kobles fra hinanden som to tog, der kører i hver sin retning.

Jesu ord, om at vi skal tilgive hinanden uden at regne på tingene, bæres af den forudsætning, at Gud *først* og *til stadighed* tilgiver os.

Den forsoning, Gud kalder os til at leve i, hænger ikke i den blå luft. Den er fæstnet til Guds grænseløse barmhjertighed og villighed til at forsones sig med os.

Gud løber ikke tør for barmhjertighed. Hos ham er der altid en ny begyndelse. Derfor kan der også sættes nye begyndelser i værk i vore relationer.

Tilgivelsens væsen

Men jeg tror, at vi nogle gange kan misforstå tilgivelsens væsen. Tilgivelse er ikke at lade 5 og 7 være lige. Tilgivelse er ikke stiltiende accept af det, som er forkert.

Tilgivelse forudsætter, at der er gjort uret. Ellers er der ikke noget at tilgive. En handling bliver ikke rigtig af at blive tilgivet, den bliver heller ikke glemt af at blive tilgivet (vi kan foretage en permanent sletning på en computers harddisk, men så let er det ikke, når vi taler om vores egen hukommelse).

Fortiden hverken forsvinder eller bliver rigtig, fordi vi tilgiver, men tilgivelsen består i, at vi ikke holder fortiden imod den anden og ikke lukker vort hjerte for den anden.

Vi giver slip - og giver dermed os selv og den anden den gave ikke at være bestemt af fortiden.

Men det kan nogle gange være svært at give slip - og jo mere vi er såret, des sværere er det.

Tilgivelse kan være en lang proces og kan indeholde mange lag, ligesom når man piller et løg. De første mange gange man fjerner et lag, er der et nyt bagved. Og det svider hver gang.

Måske troede vi, at vi var færdige med at tilgive, men så sker der noget, der får gamle minder og sårede følelser frem til overfladen påny.

Jeg tror ikke, at Jesus med ordet om at tilgive sin næste, vil lægge nye byrder på dem, der har svært ved at tilgive. Formålet er at hjælpe os fri af fortiden og gøre os frie i vore relationer.

Vi sang tidligere i gudstjenesten Johannes Møllehaves salme "Nåden er din dagligdag". Salmen siger noget om, at nåden ikke bare er noget, vi hører om her inde i kirken, men at nåden skal ud og virke i dagligdagens relationer, ved køkkenbordet, i skolen og på legepladsen, på arbejdet og i vore familierelationer på kryds og tværs.

Guds tilgivelse er som en mægtig flod, der bliver ved at strømme os i møde. Jesus minder os i dag om, at vi ikke skal sætte dæmninger op for den flod, men lade den flyde videre til andre.

Amen.